

Styrdokument

RIKTLINJER FÖR NATURVÅRD OCH EKOSYSTEMTJÄNSTER I ULRICEHAMNS KOMMUN

Ola Alinvi
Miljöstrateg
Strategi och utvecklingsenheten

Våra styrdokument

[Normerande]

Policy - Vår hållning, övergripande

Riktlinjer - Rekommenderade sätt att agera

Regler - Absoluta gränser och ska-krav

[Aktiverande]

Strategi - Avgörande vägval och strategiområden från fullmäktigeberedningar

Program - Avgörande vägval och programområden från andra än fullmäktigeberedningar

Plan - Uppdrag, tidsram och ansvar

Innehåll

1	Bakgrund	5
2	Syfte	5
3	Varför riktlinjer för både naturvård och ekosystemtjänster?	5
4	Läsanvisningar och hur riktlinjerna bör tillämpas	6
4.1	Kompletterande handböcker.....	6
4.1.1	Grundprinciper och teoretisk bakgrund för riktlinjer för naturvård och ekosystemtjänster i Ulricehamn.....	6
4.1.2	Skyddade och värdefulla områden i Ulricehamns kommun	6
4.1.3	Underlag till blå- och grönplan	6
4.1.4	Ekosystemtjänster i Ulricehamns närhet	6
4.1.5	Ulricehamns ekosystemtjänster i samhällsekonomisk belysning	7
5	Övergripande principer	7
6	Naturvård	7
6.1	Generella riktlinjer.....	8
6.2	Arter och miljöer som omfattas av EU:s Fågeldirektiv samt Art- och habitatdirektiv	8
6.3	Biotopskydd.....	9
6.4	Miljöer, organismgrupper och arter med speciellt fokus i Ulricehamn.....	9
6.5	Sammanlänkning av landskapet	10
7	Ekosystemtjänster	11
7.1	Generella riktlinjer.....	11
7.2	Försörjande ekosystemtjänster	11
7.3	Reglerande ekosystemtjänster	11
7.4	Kulturella ekosystemtjänster	12
7.5	Grönstruktur	13
7.6	Befintlig grönstruktur	13
7.7	Grönstruktur vid exploatering	13
8	Blåstruktur.....	14
8.1	Befintlig blåstruktur.....	15
8.2	Blåstruktur vid exploatering.....	15

Ordlista

Buffertzonen: Ett område, ofta med vegetation, som lämnas runt ett värdefullt område eller objekt vars funktion är att skydda förhållandena inne i det värdefulla området.

Blåstruktur: Sjöar, dammar och vattendrag.

Ekosystem: Ett ekosystem bildas av alla organismerna inom ett område tillsammans med den omgivande miljön. Det är i samspelet mellan organismerna och deras miljö som ekosystemtjänsterna uppkommer.

Ekologiskt markbruk: Mera hållbara sätt att återbeskoga områden som avverkats för skogsproduktion, t.ex. att utnyttja naturlig förnygring.

Grönstruktur: Områden med växter, både park och naturmark.

Habitat: Den ekologiska termen för miljö.

Hyggesfritt skogsbruk: Ett skogsbruk som inte avverkar alla träd inom avverkningsytan, utan använder andra metoder för avverkning.

Kompensation: Vid en exploatering vidtar man åtgärder för att kompensera värden man tagit bort, t.ex. ett gammalt träd som tas bort kan kompenseras med plantering av 5 nya större träd.

Kontinuitetsskogsbruk: En skogsbruksmetod där det hela tiden och kontinuerligt finns ett trädsnitt kvar inom bruksområdet.

Miljökvalitetsmål: Det samma som nationella miljömål, populärt kallat miljömål. Sverige har 16 nationella miljökvalitetsmål/miljömål.

Resiliens: Motståndskraften mot förändring, hur väl t.ex. ett ekologiskt samhälle eller ekosystem står emot förändringar som t.ex. störning från människan, klimatförändring och liknande.

Restaurering: Återskapande av miljöer, ekologiska samhällen, etc. som blivit störda/förstörda, t.ex. restaurering genom att riva dammar i ett rinnande vatten som hindrar fiskar från att vandra upp i vattendraget till lämpliga lekplatser för att reproducera sig.

Stepping stone: Organismer kan sprida sig genom att förflytta sig mellan områden, med lämplig miljö, vilka ligger isolerade från varandra men på lämpligt spridningsavstånd från varandra och på så sätt bildar en korridor, liknande stenar man ska hoppa mellan vid ett vadmått i ett rinnande vatten.

Värmeöar: Värmeöar är områden inom tätbebyggt område som har en högre temperatur än omgivningen. Värmeöar uppkommer ofta på grund av för mycket hårdgjord yta och kan utgöra ett problem när frekvensen av värmeböljor ökar på grund av klimatförändringen.

1 Bakgrund

Kommunfullmäktige i Ulricehamn beslutade 2008, KF § 91 att en naturvårdsplan ska tas fram för Ulricehamns kommun. År 2011 sökte och fick kommunen beviljat LONA-medel (LOkala NATurvårdsprojekt) för att producera en naturvårdsplan. Arbetet har dock inte prioriterats under flera år och under denna tid antogs en ny översiktsplan för Ulricehamns kommun 2015. Under hösten 2015 gjordes en översikt av vad som gjorts inom ramen för den nya naturvårdsplanen och ett nytt förslag på hur projektet skulle slutföras arbetades fram. Översikten visade att underlagsmaterial och verktyg saknades för att genomföra översiktsplanens intentioner. En konsult anlätades för att producera behövligt underlagsmaterial samt underlag för digitaliserade verktyg vilka kan användas i alla ärenden som rör natur- och miljövård samt planarbete. Konsultens arbete slutfördes sent under 2016 och därefter har dessa riktlinjer arbetats fram. Riktlinjerna ska utgöra slutredovisning av LONA-projektet.

2 Syfte

Syftet med riktlinjer är att ge vägledning för hur naturvårdsarbetet ska genomföras ur ett landskapsperspektiv vad gäller, värdefulla områden och arter samt hur dessa områden kan stärkas. Riktlinjerna kan även användas i beslut där värdet av biologisk mångfald och ekosystemtjänster berörs.

3 Varför riktlinjer för både naturvård och ekosystemtjänster?

Ekosystemtjänster och biologisk mångfald är intimt sammankopplade och dessa är båda kopplade till kommunens gröna och blå strukturer i landskapet. Biologisk mångfald är beroende av en fungerande naturvård som erbjuder miljöer där många arter kan existera och fortplanta sig. Arternas samspel med varandra och den miljö som omger dem bildar tillsammans och formar ekosystemen, från ekosystemen genereras ekosystemtjänsterna. På detta sätt är den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna sammankopplade. Detta innebär också att när åtgärder vidtas som gynnar den biologiska mångfalden gynnas också ekosystemen och ekosystemtjänsterna. Detta är anledningen till att dessa riktlinjer omfattar både naturvård och ekosystemtjänster. En stor del av den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna finns i de gröna och blå strukturerna, därav finns de gröna och blå strukturerna beskrivet i ett eget avsnitt.

4 Läsanvisningar och hur riktlinjerna bör tillämpas

Riktlinjerna för naturvård och ekosystemtjänster är ett eget styrande dokument men för att underlätta vid handläggningen finns även ett antal handböcker som kan användas i det interna arbetet. Riktlinjerna kan användas direkt av den som är insatt i naturvård och handböckerna kan då fungera som referens och uppslagsverk. Den som är mindre insatt i naturvård och ekosystemtjänster bör gå igenom handböckerna innan riktlinjerna används.

4.1 Kompletterande handböcker

Riktlinjerna kompletteras av ett flertal handböcker. Avsikten med handböckerna är att ge användaren vägledning och hjälp i tillämpningen av riktlinjerna. Följande handböcker är framtagna:

4.1.1 Grundprinciper och teoretisk bakgrund för riktlinjer för naturvård och ekosystemtjänster i Ulricehamn

I denna handbok ges grundläggande definitioner för begreppen biologisk mångfald och ekosystemtjänster och kopplingen mellan dessa beskrivs. De grundläggande principerna för naturvården i Ulricehamns kommun, inklusive värdepyramiden beskrivs och en översikt av markanvändningen i Ulricehamn ges. Handboken förklarar också enkelt den ekologiska teori som ligger till grund för riktlinjerna och naturvården, med utgångspunkt från ett landskapsperspektiv. Vidare beskrivs grunder för och sammanhang förklaras för hur den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna kan säkerställas.

4.1.2 Skyddade och värdefulla områden i Ulricehamns kommun

I denna handbok beskrivs kortfattat de lager i den kommunala kartan som visar skyddade och ur naturvårdssynpunkt värdefulla områden i Ulricehamns kommun. Detta nätverk av områden ger på landskapsnivå en utgångspunkt för kommunens naturvårdsarbete. Det är i denna landskapskontext och med utgångspunkt från den ekologiska teorin som riktlinjerna bör tillämpas.

4.1.3 Underlag till blå- och grönplan

Denna handbok ger en introduktion till ekosystemtjänsterna. Fokus ligger främst på de ekosystemtjänster som vanligen förekommer inom tätorterna och deras värde samt betydelse.

4.1.4 Ekosystemtjänster i Ulricehamns närhet

Handboken visar resultatet av den inventering som gjorts av *potentiella* ekosystemtjänster i och kring Ulricehamns tätort. Inventeringen har gjorts med hjälp av flygbilder och kartor. Någon uppföljande fältinventering har inte gjorts. Det insamlade materialet har digitaliserats och finns tillgängligt i den kommunala kartan. Handboken ger vägledning i tolkningen av kartmaterialet.

4.1.5 Ulricehamns ekosystemtjänster i samhällsekonomisk belysning

Denna handbok beskriver och ger metoder för hur ekosystemtjänsterna kan värderas på olika sätt. Handboken ger metodik för att värdera ekosystemtjänsterna kvalitativt och monetärt. Dessutom har värdet av några av de ekosystemtjänster som finns i Ulricehamn beräknats i monetära termer. Avsikten med handboken är att ge en verktygslåda som kan användas, framför allt i samband med detaljplanearbete, för att värdera de ekosystemtjänster som förekommer och på så sätt få ett bättre underlag för avvägningar mellan olika intressen.

5 Övergripande principer

Tillämpningen av riktlinjerna och i vilken utsträckning de ska användas, är beroende av hur stort intrånget är. Det bör dock noteras att det inte finns ett direkt samband mellan det areella intrånget (hur stort område en detaljplan eller exploatering omfattar) och intrångets storlek. Intrångets storlek beror nämligen också på vilka biologiska värden som berörs. Till exempel kan det finnas höga biologiska värden som kräver stor hänsyn (naturvärdesklass 1-, 2- eller 3-miljöer som nyttjas av arter som omfattas av artskyddsförordningen, osv.) även i ett litet område. En bedömning får ske från fall till fall och det är viktigt att personal med ekologisk kunskap medverkar i sådana avvägningar.

- Vid beslut ska hänsyn tas till värdet av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.
- Vid planering i samlad bebyggelse genomförs inventeringar och värdering av biologisk mångfald och ekosystemtjänster så att dessa värden på ett vederhäftigt sätt kan vägas mot andra intressen.

6 Naturvård

Naturvårdsarbetet i kommunen syftar främst till att bidra till de 16 miljö kvalitetsmålen, genom att stärka och främja den biologiska mångfalden. Främst miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv kommer att påverkas positivt där riktlinjerna tillämpas men även andra miljömål kommer att påverkas positivt. En annan viktig aspekt är det starka sambandet mellan biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Biologisk mångfald är en av de stödjande ekosystemtjänsterna. En hög biologisk mångfald borgar för en rik tillgång på ekosystemtjänster som mildrar effekterna av ett förändrat klimat och främjar människors hälsa och välbefinnande.

6.1 Generella riktlinjer

- I allt planeringsarbete ska hänsyn tas till de ekologiska systemens resiliens.
- Skapa och upprätthåll god vattenkvalitet, för biologisk mångfald, ekosystemfunktion och människors hälsa.
- Områden som är kända för eller som visar sig innehålla hög biologisk mångfald ska undvikas vid exploatering (naturvärdesklass 1 - 3, se handboken "Grundprinciper och teoretisk bakgrund för riktlinjer för naturvård och ekosystemtjänster i Ulricehamns kommun") och istället säkerställas och utvecklas för att säkerställa biologisk mångfald och ekosystemtjänster.
- Utgångspunkten ska vara att om biologisk mångfald och ekosystemtjänster påverkas negativt av exploatering ska kompensation för förlorade värden göras så långt som möjligt.
- På kommunens produktionsskogsinnehav ska den antagna skogsstrategin ska följas.
- På kommunalägd produktiv skogsmark ska eftersträvas hyggesfritt skogsbruk på 1/5 - del av arealen.
- Utgångspunkten för skogsbruksåtgärder i kommunalt ägd skogsmark bör vara att arbeta i enlighet med de målbilder skogssektorn gemensamt tagit fram.
- Invasiva arter bör bekämpas i så stor utsträckning som möjligt.

6.2 Arter och miljöer som omfattas av EU:s Fågeldirektiv samt Art- och habitatdirektiv

Dessa direktiv har införlivat i svensk lagstiftning via Miljöbalkens Kap. 7 och 8.

- Arter respektive miljöer som omfattas av direktiven ska skyddas från exploatering och negativa effekter samt gynnas. Detta sker genom att:
 - Kartlägga och bevara miljöer (livs-, födo- och reproduktionsmiljöer) för arterna i expansions-/exploateringsområden samt då åtgärder är aktuella i för arterna potentiellt viktiga områden.
 - Kartlägg och undanta även *potentiella* miljöer för dessa arter och lämna dessa så långt möjligt orörda vid exploatering och åtgärder.
 - Eftersträva att skapa buffertzoner mot miljöer där dessa arter finns eller *potentiella* miljöer där de skulle kunna finnas, så att miljöernas funktion för dessa arter säkerställs.

6.3 Biotopskydd

Ett flertal olika typer av objekt i landskapet omfattas av biotopskydd, Miljöbalken Kap. 7.

- Vid allt planeringsarbete ska så stor hänsyn som möjligt tas till biotopskyddade miljöer och objekt. Detta sker genom att:
 - Arbeta med och respektera buffertzoner och skyddsavstånd.
 - I första hand prioriteras biotopskyddet framför exploateringsintresse och endast i undantagsfall utnyttjas dispensförfarande.
 - Lämna buffertzoner till naturvårdsobjekt såsom värdefulla miljöer, grova och äldre lövträd, stenmurar, etc. Ommöjligt lämna

6.4 Miljöer, organismgrupper och arter med speciellt fokus i Ulricehamn

För att effektivisera resursanvändningen och insatserna har Ulricehamns kommun valt att fokusera på några typer av miljöer, organismgrupper och arter. Utgångspunkten i valet har varit stark representation i kommunen och/eller är viktiga ur ett nationellt, regionalt och/eller kommunalt perspektiv. Detta utgör ett komplement till de hotade arter och miljöer som berörs i Miljöbalken Kap. 7 och 8.

De utvalda miljöerna, organismgrupperna och arterna är:

- Lövträdmiljöer, med extra fokus på miljöer som innehåller äldre lövträd och/eller hög andel död ved.
- Stäppartade torrängar.
- Gran- och tallskog med välutvecklad urskogskaraktär.
- Myr- och mossmiljöer med höga värden.
- Gamla odlingslandskap som också innehåller kulturmiljöinslag.
- Fladdermöss.
- Insekter bundna till öppen mark.
- Öring.
- Flodpärlmussla.
- Vissa fågelarter som bl.a. är hotade, vars populationsutveckling har en negativ trend, är rödlistade, har reproducerande förekomster inom kommunen, etc., två exempel på sådana arter är smålom och fiskgjuse men det finns fler arter.

För de utvalda miljöerna, organismgrupperna och arterna ska stor hänsyn tas på följande sätt:

- För organismgrupperna och arterna ska hänsyn tas till de livsmiljöer de behöver för att genomföra sin livscykel och vid planering ska stor hänsyn tas till att säkerställa överlevnaden i kommunen.
- För miljöerna tas stor hänsyn, exploatering undviks så långt möjligt och där så är möjligt lämnas buffertzoner i det omgivande området mot miljön i fråga.

6.5 Sammanlänkning av landskapet

En av de viktigaste faktorerna i bevarandet av den biologiska mångfalden är organismernas möjligheter att sprida sig i landskapet och det utbyte av gener som sker på grund av detta. Att sammanlänka landskapet är därför en viktig del av naturvårdsarbetet i Ulricehamns kommun.

- Utanför sammanhållen bebyggelse ska sammanlänkning av landskapet prioriteras, speciellt för miljöer och organismgrupper som är i fokus i Ulricehamns kommun.
- I tätbebyggda områden länkas landskapet samman genom att bibehålla och stärka gröna kilar/korridorer, dvs. antingen sammanhängande blå- och grönstruktur eller nära liggande blå- och grönstrukturområden som fungerar som s.k. stepping stones.
- I lövskogsområden bör planeringen syfta till att stärka och sammanlänka skyddade och värdefulla områden.
- Eftersträva att etablera och behålla kant- och skyddszoner längs med alla vattendrag och sjöar.
- På landskapsnivå bör eftersträvas att säkerställa tillgång till olika successionsstadier inom lämpliga avstånd för olika artgrupper, speciellt för miljöer och organismgrupper som är i fokus i Ulricehamns kommun.
- Eftersträva att det på landskapsnivå finns kontinuitet i miljöer och kontinuitet i substrat lokalt, som är viktiga för olika artgrupper, speciellt för miljöer och organismgrupper som är i fokus i Ulricehamns kommun.
- Inom Ulricehamns kommun prioriteras kontinuitetsarbetet på de miljöer och organismgrupper som är prioriterade.
- Planera för att tysta områden bibehålls och utnyttja dessa områden i planeringen.
- Tysta områden eller delar av tysta områden där kommunen har rådighet kan med fördel användas för att säkerställa tillgång på olika successionsstadier och kontinuitetsaspekter för olika organismgrupper samt ekologiska och biologiska funktioner.
- Sammanlänka landskapet främst genom att utnyttja naturliga länkar som t.ex. vattendrag. Länkarna ska vara tillräckligt breda för att fylla sin funktion.

7 Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänsterna är de tjänster som naturen ger oss gratis och är en förutsättning för människors existens, hälsa och välbefinnande. Ekosystemtjänsterna är ett viktigt verktyg för att mildra effekterna av och anpassa samhället till klimatförändringarna. Att respektera, ta hand om, stärka och nyttja ekosystemtjänsterna på rätt sätt, skapar god boendemiljö och en attraktiv kommun.

7.1 Generella riktlinjer

- I allt planeringsarbete ska hänsyn tas till ekosystemens resiliens.
- Vid exploatering eftersträvas att minst 1/3 - del av befintliga ekosystemtjänster, ur aspekterna olika ekosystemtjänster och totalmängden ekosystemtjänster, ska finnas kvar efter exploaterings genomförande.

7.2 Försörjande ekosystemtjänster

- Hänsyn ska tas till försörjande ekosystemtjänster samt där så är möjligt gynna, bevara och stärk dessa. Konkret innebär detta att värdet av följande försörjande ekosystemtjänster beaktas:
 - Mark som är lämplig för produktion av livsmedel från odlade växter och uppfödda djur.
 - Skogsmark som producent av fiberråvara (inkl. ornament) och bioenergi.
 - Markens lämplighet för produktion av dricksvatten, grundvatten, bevattning, industrivatten och kylvatten.
 - Sjöar och vattendrags lämplighet för produktion av vilda och odlade sötvattensdjur samt sötvattensväxter.
 - Markens lämplighet för produktion av svamp, bär och vilt.
 - Genetiska resurser som finns representerade.

7.3 Reglerande ekosystemtjänster

- Hänsyn ska tas till reglerande ekosystemtjänster samt där så är möjligt gynna, bevara och stärk dessa. Befintliga reglerande ekosystemtjänster bör ses som en tillgång (då de är gratis) i planeringsarbetet. Den reglerande förmågan bör så långt möjligt användas som ett verktyg och instrument i planering och genomförande av detaljplaner samt användas för att mildra effekter av klimatförändring.

Konkret innebär detta att värdet av följande reglerande ekosystemtjänster beaktas:

- Markens potential som erosionsskydd, dvs. erosionskontroll och sedimentstabilisering från växter.
- Områdets potential för flödesreglering (vatten och fastmaterial), skreddämpning från träd och buskar, vattenreglering (översvämningsskydd) från vegetation, flödesreglerande vattenmagasinering.
- Områdets potential som reglerare av störning med mänskligt ursprung, som t.ex. bullerdämpning från växtlighet, visuell avskärmning, etc.
- Områdets potential för reglering av lokalklimat, dvs. träd och skogars reglering av mikroklimat, temperatur och luftfuktighet, tillgång till skugga, mm.
- Områdets potential för att motverka bildningen av värmeöar i tätorter.
- Områdets potential för pollinering och fröspridning utförd av vilda djur.
- Områdets potential till biologisk kontroll, dvs. biologisk kontroll av skadegörare och invasiva arter genom konkurrens och predation.

7.4 Kulturella ekosystemtjänster

- Hänsyn ska tas till kulturella ekosystemtjänster samt där så är möjligt gynna, bevara och stärk dessa. Möjligheterna till rekreation, upplevelser, fritid, träning, mm. i naturen är väldigt viktig för vår hälsa. Konkret innebär detta att värdet av följande reglerande ekosystemtjänster beaktas:
 - Områdets befintliga och potentiella värde för turism, friluftsliv (organiserat och oorganiserat), rekreation och hälsa.
 - Områdets befintliga och potentiella värde för landskapskaraktär, natur- och kulturarv.
 - Områdets befintliga och potentiella estetiska värde, värde för symbolik och andlighet, intellektuellt och andlig interaktion, sinnlig upplevelse och icke användarvärden (uppskattning av naturen av etiska skäl/existensvärden samt vilja att bevara (arvsvärden).
 - Områdets befintliga och potentiella värde för lärande, utbildning, naturpedagogik och forskning.
 - Områdets befintliga och potentiella värde för sociala relationer.
 - Områdets befintliga och potentiella värde som tyst område.

8 Grönstruktur

Grönstrukturerna är grunden för ekosystemtjänsterna i våra bebyggda områden, speciellt i tätorter. Grönstrukturen är de växtklädda gröna områdena i bebyggelsen i form av både park- och naturmark. Det är i grönstrukturen som ekosystemtjänsterna och tätortens biologiska mångfald finns och skapas.

Att ta hand om grönstrukturerna och dess värden är en förutsättning för att bygga en attraktiv kommun och att säkerställa den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna.

Grönstrukturerna, speciellt i huvudorten, har gått kraftigt tillbaka. Grönstrukturerna behövs både för människors välbefinnande, hälsa, ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Befintliga grönstrukturer tål inte ytterligare reduktion eller negativ påverkan.

Dess funktion, speciellt ur ekosystemperspektiv, behöver bevaras och förstärkas, så att ekosystemtjänsterna också kan användas för att mildra klimateffekterna. Grönstrukturerna behöver därför få en framträdande roll, speciellt vid exploatering av nya områden.

8.1 Befintlig grönstruktur

- Utnyttja grönstrukturens ekosystemtjänster för att mildra effekterna av klimatförändringen.
- I grönstrukturen, på kommunalägd mark, bör kontinuitetsskogsbruk och användning av ekologiskt markbruk prioriteras.
- Utgångspunkten för skogsbruksåtgärder i kommunalt ägd skogsmark bör vara att arbeta i enlighet med de målbilder skogssektorn gemensamt tagit fram.
- Utgångspunkten vid planering av skötsel av grönytor/grönstrukturer bör i första hand vara att skapa kontinuerligt flerskiktade bestånd och använda svenska arter.
- Vid skötsel av grönytor/grönstrukturer är det viktigt att grönytans/grönstrukturens ekologiska och biologiska funktion samt ekosystemtjänsterna stärks.
- Använd utpekade organismdepåer för deponi av avverkad ved i samband med skötsel.

8.2 Grönstruktur vid exploatering

- Utnyttja grönstrukturens ekosystemtjänster för att mildra effekterna av klimatförändringen.
- Arbeta med att behålla och anlägga viktiga strukturer för biologisk mångfald och ekosystemtjänster vid exploatering, speciellt för kommunens fokusmiljöer och fokusarter.
- Viktigt att gröna kilar/korridorer respekteras och inte reduceras ytterligare, samt att kilarnas/korridorernas funktion bibehålls och stärks.

- På kommunal mark inom områden med samlad bebyggelse ska grova, äldre lövträd skyddas och säkerställas så långt det är möjligt.
- Inom områden med samlad bebyggelse säkerställs så långt det är möjligt att lövträd tillåts bli grova och gamla för att ersätta gamla, grova lövträd som dött och/eller försvunnit.
- Vid exploatering av nya områden inom samlad bebyggelse ska man eftersträva att andelen naturyta är minst 1/7 - del, gärna mer. Kompensationsåtgärder bör genomföras om minimikravet inte uppfylls.
- Vid förtätning inom områden med sammanhållen bebyggelse ska stor hänsyn tas till befintliga grönytor och grönstruktur samt områdets biologiska och ekologiska funktion. Om grönytor och grönstruktur påverkas negativt ska kompensationsåtgärder vidtas.
- Mark som i planeringen avsätts som grönyta/grönstruktur bör bestå av en blandning av park- och naturmark.
- Kommunen ska ha en hög ambitionsnivå när det gäller park och miljöområde.
- Skapa och bevara så långt möjligt gröna samlingspunkter på kommunnivå, stadsdelsnivå och områdesnivå.
- Använd utpekade organismdepåer för deponi av avverkad ved i samband med exploatering.
- Bevara viktig skolnatur via planeringsprocesser, fastighetsförvaltning och liknande. Sträva efter att varje skola ska ha tillgång till en egen skolskog.

9 Blåstruktur

Med blåstruktur avses alla former av sjöar/dammar och vattendrag. Både närheten till vatten och ljudet av vatten har visat sig ha stora positiva hälsoeffekter och leder till stort välbefinnande. Det är därför viktigt att ta hand om, bevara och stärka befintliga, alternativt skapa, blåstrukturer inom vår bebyggda miljö och vid exploatering av nya områden. Längsmed ett vattendrag varierar bottenarna, strömförhållandena, etc. och detta skapar förutsättningar för olika organismer och biologisk mångfald. Det är därför viktigt att vid bebyggelseplanering inkludera så stor del som möjligt av ett rinnande vattendrag eftersom detta gynnar både biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Den biologiska mångfalden i sjöar påverkas av många faktorer såsom djup, vattenvegetation, ljusförhållanden, mm., även i detta fall är variation eftersträvansvärt. I övergången mellan vatten och land bildas unika, speciella miljöer som är mycket artrika och det är därför viktigt att bevara dessa miljöer. Den vegetation som växer intill sjöar och vattendrag är också betydelsefull för vattnet genom att den skuggar vattnet (och därmed ger variation till vattenmiljön) och ger vattnet näring genom att löv och växtmaterial trillar ner i vattnet.

9.1 Befintlig blåstruktur

- Utnyttja blåstrukturens ekosystemtjänster för att mildra effekterna av klimatförändringen.
- Bibehåll befintlig blåstruktur så långt det är möjligt
- Bevara så långt som möjligt övergångsmiljöerna mellan vatten och land.
- I de fall vattendragen innehåller vandringshinder för organismerna arbeta med restaurering och borttagande av hindren samt, i de fall hindren inte går att ta bort, arbeta med att underlätta för organismerna att ta sig förbi vandringshindren.

9.2 Blåstruktur vid exploatering

- Utnyttja blåstrukturens ekosystemtjänster för att mildra effekterna av klimatförändringen.
- Bevara befintlig blåstruktur så långt det är möjligt, och bevara hela vattensystemet så långt det är möjligt för att bibehålla naturlig variation och dynamik.
- Utnyttja befintlig blåstruktur i dagvattenhantering.
- Eftersträva en öppen dagvattenhantering genom skapande av bäckar och dammar så långt det är möjligt.
- Eftersträva, i så stor utsträckning som möjligt, att blåstrukturens naturliga dynamik med omgivande miljö bibehålls genom att 1 – 2 trädhöjder (10 – 20 meter) buffertzonen bevaras kring befintlig blåstruktur lämpligen som naturmark.
- När blåstruktur skapas för att ta hand om dagvatten eftersträva att den naturliga dynamiken mellan land och vatten skapas genom att den skapade blåstrukturen omges av vegetationsmiljö upp till 10 – 20 meter från vattenkanten.
- När den skapade blåstrukturen är ett rinnande vatten försök terrassera nivåskillnaden och skapa mindre dammar alternativt översvämningsytor på terrasserna.
- Utnyttja möjligheten att skapa grunda dammar med eller utan vegetation, även dammar som bara periodvis är vattenfyllda, i dagvattenhanteringen.
- Skriv till, gröna tak, hårdgjorda ytor, kommunen ser positivt.